HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

כל

א כינויי נזירות כנזירות (א)ב האומר אהא הרי זה נזיר או אהא נאה נזיר ג נזיק נזיח פזיח הרי זה נזיר ד הריני כזה ה הריני מסלסל הריני מכלכל הרי עלי לשלח פרע הרי זה נזיר הרי עלי ציפורים ר״מ אומר נזיר וחכמים אומרים ו אינו נזיר: **גמ׳** מכדי תנא בסדר נשים קאי מאי טעמא תני נזיר תנא אקרא קאי 1 והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וה״ק מי גרם לה לעבירה יין וקאמר ז כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין פתח בכינויין ומפרש ידות אמר רבא ואיתימא כדי חסורי מיחסרא והכי קתני כל כינויי נזירות כנזירות וידות נזירות כנזירות ואלו הן ידות האומר אהא הרי זה נזיר ח ולפרוש כינויי ברישא תנא מההוא דסליק ההוא מפרש ברישא כדתנן ט במה מדליקין ובמה אין מדליקין ומפרש אין מדליקין ברישא י במה טומנין ובמה אין טומנין ומפרש אין טומנין ברישא כ במה אשה יוצאה ובמה אינה יוצאה ומפרש לא תצא אשה ברישא ל והתנן במה בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה ומפרש יוצא גמל ברישא מ יש נוחלין ומנחילין נוחלין ולא מנחילין מנחילין ולא נוחלין לא נוחלין ולא מנחילין ומפרש אלו נוחלין ומנחילין ברישא אלא לעולם תני הכי ותני הכי אלא התם דאיסורא דנפשיה הוא מפרש איסורא דנפשיה ברישא גבי בהמה דאיסורא איידי בהמה הוא דאתי מפרש היתירא ברישא

גבי

כל ° א]**כינויי נזירות כנזירות.** כל המקבל עליו נזירות באותו לשון שבדו להן חכמים הרי הוא נזיר כמו ב]אם אמר הריני נזיר. ואלו הן כינויי נזירות ג]נזיק נזיח פזיח מי שאמר הריני נזיק או שאמר הריני נזיח או פזיח הרי הוא נזיר משום הלין טעמי אית דאמרי לשון שבדו להן חכמים הן ואית דאמרי דהני כינויין לשון אומות הן ט) (א) ד]אי משום דכי מחקת לרגל דקו״ף דנזיק ודופן דה׳ דנזיח וגגו דפ״א דפזיח ודופן ח׳ שבו משווית ליה נזיר: **האומר אהא.** אע״פ שלא הוציא בשפתיו נזיר: **הרי זה נזיר.** דידות נזירות כנזירות וכשם שאוחז אדם בבית יד של כלי ומגביה את הכלי עצמו כך זה כיון דאמר אהא ה] או שאמר אהא נאה הרי זה נזיר. וטעמא דכולה מתניתין מפרש בגמרא: **גמ׳ מ״ט תני נזיר.** דמאי איריא מילי דנזיר בסדר נשים: **תנא אקרא קאי וכו׳.** ובדין הוא דהוה ליה למיתנייה לבתר סוטה אלא איידי דתנא כתובות דעיקר סדר נשים (ב) ותנא ביה פרק המדיר י) תנא ליה נדרים לבתר כתובות והדר תנא נזיר ו]דמסמיך ליה קרא לנדור נדר נזיר וגו׳ כ) והדר תנא סוטה דאמר מר כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין ז]היינו כדאמרינן בסוטה (דף ז.) בתי הרבה יין עושה כו׳: **פתח בכינויין.** דקתני כל כינויי נזירות כנזירות: **ומפרש ידות.** האומר אהא: **תנא מההוא דסליק כו׳.** אורחא דתנא מההוא דסליק מתחיל לפרושי ברישא כדתנן כו׳: **אלא לעולם תני הכי ותני הכי.** ומסתברא טעמא דהתם ח]גבי במה בהמה יוצאה (ג) איידי בהמה הוא דאתי שאסור לגמל לצאת ו)באפסר אבל הוא אינו חייב ט]בדבר שאינו ראוי לה הלכך קלישא איסורא ולהכי מפרש התירא ברישא:

וגבי

כל כינויי נזירות כנזירות. כל דבר שאינו עיקר שמו כן נקרא כינוי לחול עליו נזירות לכל דבר כאילו אמר בשם העיקר דהיינו אהא נזיר ומהני למיהוי נזיר כי אמר הכנויין אהא נזיק או נזיח או פזיח כמו בשם העיקר והם נקראין כנויין: **האומר** אהא הרי זה נזיר. ובגמרא מפרש דאיכא הוכחה כמו שנזיר עובר לפניו וזה נקרא ידות נזירות שלא גמר דבורו ומהני לחול עליו כל דיני נזירות כאילו גמר דיבורו כאדם האוחז בבית יד של כלי ומגביהו בכך כאילו אוחז בכלי: **או אהא נאה.** גם זה נקרא ידות נזירות ובגמרא ° מפרש אמאי לא ערבינהו למיתנייהו לבבא אחת וליתני הכי האומר אהא או אהא נאה הרי זה נזיר מ): **נזיר** נזיק נזיח פזיח הרי זה נזיר. לפי שרצה לפרש כל הכנויין פתח ואומר נזיר וכו׳ כלומר נזיר הוא עיקר השם הכתוב בתורה שעל ידי לשון זה חל עליו שם נזירות וה״ה אם אמר בלשון הכנויין כמו נזיק נזיח פזיח ורישא דמתניתין אתא לפרושי דקתני כל כינויי נזירות כנזירות ובכינויין נחלקו אמוראים בפ״ק דנדרים (דף י.) ר׳ יוחנן אומר לשון אומות הם פירוש שלש לשונות אלו משבעים לשונות הם ואם תאמר ולרבי יוחנן מאי איריא הנך ג׳ לשונות בכל ע׳ לשונות נמי אם קבל עליו נזירות באחד מהנך הלשונות חייל עליה הנזירות וי״ל דאה״נ דגם בשאר לשונות אם מכירם ומבינם ומתכוין לקבל עליו נזירות הוי נזיר אבל מהני ליתני דמתניתין כי אמר נזרו באחד מן שלש לשונות הללו חייל עליה נזירות (נהי) נמי כי אין מתכוין משום דדמי טפי ללשון תורה מלשונות אחרים ור״ל פליג התם ואמר לשון שבדו חכמים מלבם והתם פריך אמאי בדינהו ותקינהו רבנן לשון כנויין והשיב דזימנין דבעי למימר לה׳ קרבן ואמר לה׳ גרידא ומפיק שם שמים לבטלה ולכך תקנו כנויין שלא הורגל הלשון לומר לה׳ קונס וא״ת ולר״ל איך יביא קרבן על ידי לשון שבדו חכמים הא קמייתי חולין בעזרה ויש לומר כיון דמתכוין לנדור בנזיר ויודע שלשון זה בדו חכמים לנדור בהם בנזיר קבלה גמורה היא כאילו אמר בלשון הכתוב בתורה א] והר״ר יחיאל פירש דר״ל לאו לענין קרבן קאמר אלא לענין מלקות דלקי אם עבר על נזירותו שקבל בלשון שבדו חכמים: **האומר** הריני כזה. בגמרא מוקי לה דנזיר עובר לפניו ולגופיה לא איצטריך דהא מרישא שמעינן אפילו כי לא אמר אלא אהא ונזיר עובר לפניו דהוי נזיר אלא לדיוקא איצטריך טעמא דאמר כזה הא האומר הריני אפילו נזיר עובר לפניו ° לא מהני דטפי משמע אהא כזה מן הריני כי לא סיים כזה: **הריני** מסלסל הריני מכלכל. הני לאו ידות נזירות ניהו דאם כן ליתנינהו לעיל בהדי ידות אלא כיון דגמר דבורו אלא שלא פירש להדיא אנזירות ואגן1 הוא דמפרשינן דיבוריה משמע דנזירות בא לומר כי אמר הני לשונות ותפיס בשעריה כדמפרש בגמרא: **מאי** טעמא תני נזיר. פירוש בסדר נשים (ד) בסדר קדשים הוה ליה למיתנייה שהוא הלכות קרבנות ומשני תנא אקרא קאי והיה אם וגו׳ מי גרם לה לעבירה יין כלומר מי גרם לה שזינתה יין הלכך (ה) תני אותה מסכתא בסדר נשים: וקאמר כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין. סיום הדבר שאמר תחלה מי גרם לעבירה יין כלומר ונכון הוא שתשמר עצמה מן היין אבל לא בנדר ושוב מוסיף לומר שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין כנזיר ולכך שנה נזיר בנשים שגם הוא הבועל נבדק כדאיתא בסוטה (דף כח:) שהבועל נבדק כמו הנבעלת ובנדרים לא בעי מ״ט תנא בנשים משום דעיקר פרשת נדרים בפרשת אשה כתיב ולא הוה מצ״ל טעמא כדקאמר בריש סוטה (דף ב.) כדפריך (ו) מכדי תנא מנזיר קסליק מאי שנא דקתני סוטה ומשני התם איידי דתנא בכתובות פרק המדיר את אשתו (דף ע.) תנא נמי נדרים ואיידי דתנא נדרים תנא נמי נזיר דדמי ליה א״כ ה״נ ליתני הכא דלכך שנאן בסדר נשים וי״ל משום דלא מיסתבר ליה דאגב נדרים לישבק לסדר קדשים שכולו קרבנות וראוי נזיר לשנות התם טפי ואדרבה אגביה ה״ל למיתני נדרים התם לכך צ״ל טעמא דתנא אקרא קאי וקשה דלמה לו להאריך (ז) לשונו ולומר כל הרואה סוטה כו׳ ומה ענין זה לזה לכן נ״ל דמאי דקאמר תנא אקרא קאי אינו ר״ל אקרא דכתיב בפרשה אלא ר״ל אקרא קאי דכתיב2 בסוף המגרש במסכת גיטין (דף צ.) דכתיב והיה אם וגו׳ ועתה ניחא שפיר מאי דכתב נזיר בסדר נשים דמי גרם לעבירה יין וכו׳ אבל מ״מ קשה אמאי תנא נזירות אבל סוטה היה לו לכותבו אחר גיטין ומשום הכי קאמר דכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר וכו׳ וגם זה עבירה ובטעמא דהכא לחוד לא סגי דא״כ ליתני סוטה ברישא והדר נזיר כסדר הפרשה לכך צריך טעמא דהתם דאגב המדיר תנא נדרים ואגב נדרים תנא נזיר והדר חוזר לסוטה שהוא עיקר מסדר נשים: **אלא** לעולם תני הכי והכי. ובכולהו איכא טעמא התם לאיסורא דנפשיה פי׳ התלויה באדם עצמו כגון הדלקה והטמנה ובמה אשה יוצאה מפרש איסורו ברישא וגבי בהמה דאיסור דבהמה מפרש היתר ברישא: (ח) י **אלא** [הכא] לפרוש בנויי ברישא. כלומר במתניתין במאי דפתח בין3 הכנויין ובין הידות איסורא דנפשיה הוא: **ידות** הואיל ואתיין מדרשא חביבא ליה. דדרשינן בפרק קמא דנדרים (דף ג.) נזיר להזיר לה׳ לעשות ידות נזירות כנזירות: **בעיקר** קרבן. דהיינו הכנויין שאינן צריכין לדרשה דקבלת נזירות גמור הוא אלא שאמר בלשון כנוי:

לימא

מסורת הש״ס

א) קדושין ה:, ב) [ברכות סג. סוטה ב.], ג) [נדרים ב: ע״ש], ד) [שבת כ:], ה) [שם מז:], ו) [שם נז.], ז) [שם נא:], ח) [ב״ב קח.], ט) [נדרים י.], י) [כתובות ע.], כ) [במדבר ו], ל) נ״ל במטולטלת, מ) [עיין תוס׳ ע״ב ד״ה אמר שמואל], נ) מכאן שייך לע״ב,

תורה אור השלם

1. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ: דברים כד א

נוסחת רבינו יהודה בן רבינו נתן

א] בכ״י כתוב בתחלה בזה הלשון פירוש מסכת נזיר לרבינו יהודה בר נתן זצ״ל (אי״ש ג״ר אנכי בארץ חמו״ע): ב] שאם: ג] (נזיק נזיח פזיח) ליתא בכ״י: ד] או: ה] כמאן דאמר אהא נזיר דמי: ו] דסמיך: ז] (היינו) ליתא בכ״י: ח] גבי במה מדליקין ובמה טומנין: במה בהמה יוצאה כו׳: ט] בשביל הוצאה זו לא במזיד סקילה ולא בשוגג קרבן אלא איסורא בעלמא דנפקא בהמתו בדבר כו׳:

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה כל כינויי וכו׳ לשון אומות הן משום כל״ל ותיבת אי נמחק: (ב) ד״ה תנא אקרא וכו׳ סדר נשים היא ותנא: (ג) ד״ה אלא וכו׳ במה בהמה יוצאה איסורא איידי: (ד) תוס׳ ד״ה מאי טעמא וכו׳ דבסדר קדשים וכו׳: (ה) בא״ד הלכך קבעה אותה מסכתא: (ו) בא״ד כדפריך התם מכדי וכו׳: (ז) בא״ד להאריך בלשונו: (ח) ד״ה אלא לעולם וד״ה אלא הכא לפרוש הד״א:

גליון הש״ס

בספר שם הגדולים להגאון מוה׳ חיים יוסף דוד אזולאי באות ש׳ כתב בשם הרב יד מלאכי דפי׳ נזיר אינו מרש״י: תוס׳ ד״ה או אהא נאה ובגמרא מפרש. נ״ל אפרש: תוס׳ ד״ה האומר הריני כזה כו׳ לא מהני. עיין ר״ן נדרים דף ט׳ ע״א ד״ה כשהיה:

מוסף רש״י

אהא. אהיה (קדושין ה:). **כל הרואה סוטה בקלקולה.** בניוולה ובבשתה, שמנוולין אותה, כדקתני מתני׳ (סוטה ז:) קושר חבל למעלה מדדיה, **יזיר עצמו מן היין.** שהיין מביא לידי קלות ראש והוא גרם לה (שם ב.). **ואמרי לה כדי.** שם חכם (גיטין פה: ובבת״י: בלא חכם). **במה טומנין ובמה אין טומנין.** הבא לסלק קדירה מעל גבי כירה ולטומנה בדבר אחר ואמרו חכמים אין טומנין בדבר המוסיף הבל אלא בדבר המעמיד הבל, מי הוא המוסיף ואסור (שבת מז:). **במה אשה יוצאה.** דהוי תכשיט ולא משוי, ואיכא דהוי תכשיט וגזור ביה רבנן דילמא שלפא ומחויא לחברתה חשיבותו ודילמא אתי לאיתויי ד׳ אמות (שם נז.). **במה בהמה יוצאה.** לפי שאדם מצווה על שביתת בהמתו בשבת, ומידי דמינטרא ביה בהמה הוי תכשיט ואורחא ולא הוי משוי ומידי דלא מינטרא ביה הוי משוי (שם נא:). **יש נוחלין ומנחילין.** יש קרובים שנוחלין את קרוביהם כשמתים וגם אם הם מתים מנחילין להם את ממונם, דהיינו ששניהם נוחלין זה את זה, והאי דלא קתני יש נוחלין זה את זה, היינו משום דבעי למיתני סיפא נוחלין ולא מנחילין, תני נמי רישא נוחלין ומנחילין (רשב״ם ב״ב קח.). **נוחלין ולא מנחילין.** ויש שנוחלין את קרוביהם אבל אם ימותו הם אין מנחילין לאותם קרובים שהן מורישיהן (שם).

עין משפט נר מצוה

א א מיי׳ פ״א מהל׳ נזירות הל׳ ח סמג עשין קנו:
ב ב מיי׳ שם הלכה ו:
ג ג מיי׳ שם הלכה ח:
ד ד מיי׳ פ״ב שם הל׳ ד:
ה ה מיי׳ שם פרק א הלכה ו:
ו ו מיי׳ שם הלכה ז:

הגהות מהר״ב רנשבורג

א] בתוס׳ ד״ה נזיר נזיק נזיח פזיח הרי זה נזיר וכו׳. והר״ר יחיאל פירש דר״ל לאו לענין קרבן קאמר אלא לענין מלקות. נ״ב וכ״ה בירושלמי דנזיר דף א ע״א וזכרוהו התוס׳ בנדרים דף ג ע״א בד״ה אלא למ״ד כו׳:

הגהות התוספות

1. נ״ל אנן. 2. נ״ל דהביא. 3. נ״ל דבין.

פי׳ הרא״ש

א)**כל** כנויי נזירות כנזירות. כל שאינו עיקר השם מיקרי כנוי כמו המכנה שם לחבירו: האומר אהא ה״ז נזיר. לאו לפרושי כנויי קא אתי אלא יד לנדר הוי כמו האוחז הכלי בבית יד שלו הכלי עולה עמו. ה״נ לאו נדר ממש הוי אלא משמעות קצת לשון נדר ורבינהו קרא למהוי נדר ממש. האומר [אהא] נאה ה״ז נזיר. אף זה נמי יד הוי וגריעא טפי מהאומר אהא בלא נאה דהאומר אהא ונזיר עובר לפניו יש במשמעותו לשון נזירות יותר מאהא (במ׳) [נאה] אבל האומר אהא נאה לא מהני אם נזיר עובר לפניו דאתנאה במצות משמע ובעי׳ דוקא תפיס בשערו כדמפרש בגמ׳ ומתני׳ לא זו אף זו קתני. ותימה אמאי לא כללינהו בהדי הדדי וליתני האו׳ אהא או אהא נאה ה״ז נזיר. ושמא משום דבתרי גווני איירי רישא בנזיר עובר לפניו. וסיפא בתפוס בשערו: נזיק נזיח פזיח ה״ז נזיר היינו כנויי נזירות. ובנדרים מפרש טעמא דכינויין [מהני]. הריני נזיר וכו׳ כולה מתני׳ מפרש טעמא בגמרא: **גמ׳** מכדי תנא בסדר נשים קאי מ״ש תני נזיר וראוי היה לסדרו בסדר קדשים משום הבאת קרבנות ואע״ג דבפ״ק דסוטה קא יהיב טעמא אמאי תנא נזיר בתר סוטה ומפרש איידי דתנא כתובות ותנא המדיר תנא נדרים ואיידי דתנא נדרים תנא נזיר דדמיא לנדרים וקתני סוטה לכדר׳ כל הרואה סוטה בקלקולה וכו׳ אותו הטעם אינו מספיק אלא על סדר המסכתות אחר שנתברר לנו מטעם דהכא שראוי לסדרו בסדר נשים ולעקרו ממקום שהיה ראוי יותר לשנותו כגון בסדר קדשים ובמסכת נדרים לא מפרשא תלמודא טעמא אמאי סדרו בסדר נשים משום דמילתא דנפשיה היא שאין לך מקום שראוי לסדרו יותר [מכאן] משום דכתיב בנדרים בין איש לאשתו ובין אב לבתו והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר ורוב המגרשים ע״י ערות דבר מגרשים וע״י קלקול של ערות דבר חייב אדם להזיר עצמו: פתח בכנויין ומפ׳ ידות בנדרים נמי פריך ותו ידות אינשי שכח התנא להזכיר ידות ברישא: (לא) [אלא] התם איסורא דנפשיה וכו׳ משום דאיסורא דנפשיה חמיר עליה מפ׳ (אסור) [איסורא] ברישא ובנדרים ליתא להך טעמא אלא מעיקרא פריך מיש נוחלין ומיש מותרות לבעליהן ומיש טעונות שמן ולבונה ומיש טעונות הגשה ומיש בכור לנחלה ומשני הני משום דאוושן מפ׳ ההיא דפתח ברישא והדר תו פריך מבמה בהמה:

א) פי׳ זה הובא בשם הגדולים בח״א ד״ה רבינו אשר וז״ל שם ופירש על התלמוד כפי׳ מס׳ נדרים הנדפס ואני ראיתי פירושו לנזיר כתיבת יד עכ״ל.